ఆత్మ ద్రోహాలు

కళ్యాణకింకిణి వంటాబిడ తెచ్చిన కాఫీ త్రాగి అలాగే పక్కమీద కూర్చొని వుంది. బద్ధకంగా ఉంది. మనస్సుకూడా పరిపరివిధాల పరుగెత్తుతూ వుంది. తాను పాల్గొంటున్న నాటకం రిహార్సల్స్ నిన్న జరిగినయి, తన అభినయం తనకేమీ నచ్చలేదు. ఎందుకనో యెంత ప్రయత్నించీ తన్ను తాను మరచి పోలేకపోయింది. పాత్రలో లీనం కాలేకపోయింది. రిహార్సల్స్‌నుంచి వచ్చి వంటాబిడ పెట్టింది తిని పడుకొని నిద్రపోయింది. తెల్లవారి మెలకువ వచ్చిందిగాని, లేవబుద్ధి పుట్టలేదు. ఒళ్ళంతా నెప్పులుగా ఉండి అలాగే పడుకుంది. వంటాబిడ లేచేటప్పటికి తప్పక లేచింది.

తన మనస్సు చికాగ్గా ఉంటానికి కారణం యేమిటి? రిహార్సల్స్ తృప్తిగా వుండకపోవటమేనా? తను రిహార్సల్స్ యెన్నిసార్లు పాడుచెయ్యలేదు! ఆ మాటకి వొస్తే, యెందుకో తెలియదుగాని, రిహార్సల్స్ పాడైన నాటకాలు, ప్రదర్శనానికి వచ్చేటప్పటికి అద్భుతంగా ఉన్నాయి.

కల్యాణకింకిణి చాలా బీదకుటుంబంలో పుట్టింది. తలిదండ్రులు పసితనంలోనే గతించినప్పటికి, పక్కమేడలో కాపురం ఉంటున్న అలివేణి ఆమెను పెంచి పెద్దదాన్ని చేసింది. అలివేణి గొప్పడ్యాన్సర్. ఆరోజుల్లో ఆమెకు చాల పెద్దపేరు ఉండేది. ఉన్నచోట వుండకుండా యెప్పుడూ దేశం అంతా ప్రదర్శనాలిస్తూ తిరుగుతూ వుండేది. యెక్కడకు వెళ్ళినా తనతోపాటు కళ్యాణకింకిణిని తీసుకువెళుతుండేది. కళ్యాణకింకిణి చిన్నతనంలో కొద్దిగా డ్యాన్సు కూడా నేర్చుకుంది. ఏ బాధ్యతా లేకుండా అదొక ప్రత్యేక వాతావరణంలో పెరిగి పెద్దదైంది కళ్యాణకింకిణి.

వారు డ్యాన్సు ప్రదర్శనాలివ్వటానికి ఒకసారి కాశ్మీర్ వెళ్ళారు. ప్రదర్శనాలు చాల విజయవంతంగా జరిగాయి. కాశ్మీర్‌లో ఉన్న పెద్ద లందరూ పొగిడారు. అలివేణికి కొద్ది కొద్దిగా అన్ని రకాల డ్యాన్సులూ వొచ్చు. భరతనాట్యం, మణిపురీ, కథక్, కథాకలీ మొదలైన అన్ని డ్యాన్సులలోనూ ఆమెకు ప్రవేశంవుంది. అందువల్ల ఆమె ఏ రాష్ట్రవాసులనయినా ఇట్టేవశపరచుకునేది. మనిషికూడా చాల మంచిది. ఏ రాష్ట్రంలో సంపాదించినడబ్బు ఆ రాష్ట్రంలోనే, యే అనాధశరణాల యానికో యిచ్చివేస్తూ వుండేది. అందువల్ల డ్యాన్సులమీద అభిమానం ఉన్నవారే కాక పెద్ద పెద్ద సంఘసంస్కర్తలూ, రాజకీయవేత్తలుకూడా ఆమెపట్ల చాల గౌరవభావంతో వుండేవారు.

కాశ్మీర్లో వుండగానే ఆమెకు హృద్రోగం వచ్చింది. అకస్మాత్తుగా మరణించింది. అప్పుడు లెక్క చూచుకుంటే కళ్యాణకింకిణికి మిగిలిన ఆస్తి యెక్కువగాలేదు. తరువాత కొన్నాళ్ళు కళ్యాణకింకిణి తానే స్వయంగా డ్యాన్సు ప్రదర్శనాలివ్వ నారంభించింది కాని ఆమె మనస్సున అందులో ప్రవేశ పెట్టలేకపోయింది. నాటకాలు ప్రారంభించింది. ఇప్పటికీ ఆమెకు వొక ట్రూపు వుంది. ఆ ట్రూపుతో యేడాదికి అయిదారు నాటకాలు వేస్తుంది. అదికాక ప్రత్యేక ఆహ్వానంమీద ఇతర నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటంకూడా కద్దు. అటువంటి నాటకాల్లో వేషం వేసినప్పుడు, వేషానికి రెండువందల రూపాయిలు పుచ్చుకుంటూ వుండేది. ఒక విధంగా చూచు ంటే కాలం బాగానే గడిచిపోతూవుంది.

"అమ్మా, ఎక్కడినుంచో టెలిగ్రాం వొచ్చిందమ్మా." అన్నది వంటాబిడ కవరు అందిస్తూ.

కల్యాణకింకిణి కవరును చించి చూచింది—"వెంటనే బయలుదేరు. అత్యవసరం. ఆర్.వి." అని ఉన్నది.

ఎవ్వరీ ఆర్, వి? ఆమెకు వెంటనే జ్ఞాపకం రాలేదు. ఆ టెలిగ్రాం హైదరాబాదునుంచి వచ్చింది. హైదరాబాద్‌లో తనకు యెక్కువమంది

స్నేహితులు లేరు. అందులో ఆర్. వి. అనే పేరు విన్నట్టుగా కూడా లేదు. టెలిగ్రాం చేత్తో పట్టుకొని యెవ్వరా అని ఆలోచించింది. అప్పుడామెకు జ్ఞాపకం వొచ్చింది. అతనే అయివుండాలి అనుకున్నది.

రెండు సంవత్సరాల క్రిందట రవివర్మ అనే ఆయన అతని నాటకంలో కథానాయిక పాత్ర ధరించటానికి గాను తనను హైదరాబాదు పిలిపించాడు. ఈ టెలిగ్రాం ఇచ్చింది, ఆయనే అయివుండాలి అనుకున్నది కల్యాణకింకిణి. అయితే తనతో పనేమున్నది? మరొక నాటకం వేయిస్తున్నాడేమో!నాటకాని కయితే ముందుగానే అన్ని సంగతులు విపులంగా వ్రాయవచ్చు గదా? టెలిగ్రాం యివ్వవలసినంత తొందర యేమొచ్చింది?

ఆమెకు పూర్వం తాను హైదరాబాద్ వెళ్ళినప్పటి సంగతులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి. రవివర్మ ఒక నాటకం స్క్రిప్టు పంపించాడు. అందులో కథానాయిక పాత్ర వెయ్యవలసిందని కోరాడు. స్క్రిప్టు ఆమెకు నచ్చింది. వేషం వెయ్యటానికి అంగీకరించి హైదరాబాద్ బయలుదేరింది.

రవివర్మ కల్యాణకింకిణిని రిసీవ్ చెయ్యటానికి స్టేషన్‌కి వచ్చాడు. రవివర్మని చూడటం ఆమెకు అదే మొదటిసారి. ఆయనకు ఏభై సంవత్సరాలు దాటి ఉంటై, కాని ఏభై సంవత్సరాల మనిషిలాగా కనుపించడు. నల్లని వెంట్రుకలు, చెవుల దగ్గర మాత్రం నెరసి ముఖానికి ఒక వింత సోయగాన్ని చేకూరుస్తూ వున్నాయి. పంచెకట్టి బిళ్ళగోచీ పెట్టి, నల్లని వులన్ షేర్వాణీ వేసుకొని వున్నాడు. ఆ వయస్సులో కూడా ముఖంలో వున్న మృదుత్వం ఏమాత్రం తగ్గలేదు. మంచి శిల్పి చెక్కిన శిలావిగ్రహానికివలె అన్నీ తీర్చిదిద్దిన తీరికలు. ఆయన కంఠం మరీ ఆకర్షించింది కల్యాణకింకిణిని. కంచుకంఠం అంటే యిలాగే వుంటుంది కాబోలు అనుకున్నది. పెదిమలమీద యెప్పుడూ చిరునవ్వు నాట్యం చేస్తూ ఉంటుంది. కాని చూపులో విషాదచ్ఛాయలు, ఏదో తీరని ఆవేదన ద్యోతకం అవుతూ వున్నాయి.

ఆయన అలాగే చూస్తూ నుంచున్నాడు. వచ్చి పలకరిస్తాడని

కల్యాణకింకిణి కాసేపు తచ్చాడింది. కాని, అలా జరగలేదు. చివరికి ఆమే అతని దగ్గరకు వెళ్ళి, "మీరు రవివర్మగారనుకుంటాను" అన్నది. చాలా సిగ్గుపడుతూ, తలవంచుకొని అతను సమాధానం చెప్పాడు; "అవునండీ, మీ కోసమే వొచ్చాను. మిమ్మల్ని ఎలా పలకరించాలో తెలియక నుంచు న్నాను" అన్నాడు.

కల్యాణకింకిణి తన జీవితంలో చాలామంది మనుషుల్ని చూచింది. ఎవ్వరితో ఎలా మసులుకోవాలో ఆమెకు తెలుసు. "పోనీలెండి, నేనే పలక రిస్తూవుంటాను. మీరుమాత్రం అడిగినదానికి సమాధానం చెపుతూ ఉండండి. అంతవరకు చెయ్యండి" అన్నది.

ఆయన నవ్వాడు.

"మీ ఆహ్వానం మీద ఈ పట్టణంలో అడుగుపెట్టాను గదా. ఇప్పుడేం చెయ్యమంటారో చెప్పండి" అన్నది.

"మీకు హోటల్లో బస యేర్పాటు చేశాను. అక్కడ మీకేయిబ్బందీ రాదు"

"పదండి"

రవివర్మ ఆమెను హోటలుకి తీసుకువెళ్ళాడు తన కారులో. దారిలో అతన్ని మాటల్లోకి దింపాలని, "నేను నటించవలసిన నాటకం వ్రాసిం దెవరు?" అని అడిగింద.

ఆయన కొంచెంసేపు ఆలోచించి, "నేనే" అన్నాడు.

"అయితే నేను అనుకున్నది కరక్టే"

"ఏమనుకున్నారు మీరు?"

"మీరు పంపించిన స్క్రిప్టు చదివి మీలాంటి రచయితనే వూహించు కున్నాను" అన్నది.

అతను బాధగా నవ్వి ఊరుకున్నాడు. 'మీరు ఊహించుకున్న రచయిత లక్షణాలేమిటి?' అని అడుగుదాం అనుకొని తన్ను గురించి తాను తెలుసుకోటానికి భయపడి ఊరుకున్నాడు.

కల్యాణకింకిణికి అతన్ని చూస్తే జాలివేసింది. "ఎందుకు జీవితమంటే మీకింత భయం?" అని అడిగింది.

"కారణం తెలిస్తే ఇంకేం?" అన్నాడతను తనలోకి తాను చూచుకుంటూ. అని వొక్క నిట్టూర్పు విడిచాడు.

"మీరు చాలా చిత్రమయిన మనుష్యులుగా కనుపిస్తున్నారు"

"నాకు నేను సహజంగా వున్నట్టే కనిపిస్తుంది"

"మీ వైచిత్ర్యం చాలా సహజమైంది" అన్నది కల్యాణకింకిణి. "కొందరు ఇతరుల దృష్టులను ఆకర్షించాలని విచిత్రంగా కనపడతారు. అటువంటివారు యిటీవల చాలామంది కనిపిస్తున్నారు. మీరు అలాంటివారు కాదు. మీ విచిత్రత చాలా స్వభావసిద్ధమైంది" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

ఈ మాటలకు అతని మనస్సు కృతజ్ఞతాభావంతో నిండింది. ఆమెను ఆప్యాయతగా చూశాడు. నిర్భయంగా ఆమెను చూడటం అతనికి యిదే తొలిసారి.

ఆమె చాలా నాజూగ్గా వుండే మనిషి. సన్నగా పొడుగ్గా వుంటుంది. వచ్చని పసుపుచాయ; కండ్లు పెద్దవి అవటమే కాక తళతళ మెరిసిపోతూ ఉంటై? సన్నని నడుము; ఆమె సన్నగా వుండటమేగాని, బలహీనంగా ఉండదు. ప్రతి అవయవం యౌవనంతో స్పందిస్తూవుంది. తన దగ్గరగా వున్న ప్రతి వ్యక్తికీ పెదవికదల్చకుండానే వుత్సాహం యివ్వగలిగిన శక్తి గలది ఆమె. అటువంటి సమయాల్లో ఆమె శరీరమే మాట్లాడగలదు. దగ్గరగా వున్న వారి ఆలోచనలకు అసందిగ్ధంగా సమాధానాలు చెప్పగలదు.

"నా నాటకంలో నటించటానికి మీరు అంగీకరించటం నా అదృష్టం" అన్నాడు రవివర్మ.

"నాటకాలు ఆడటం నా వృత్తి అండోయ్. ఆమాట మరచి పోకండి."

"రకరకాల పాత్రలతో తాదాత్మ్యం పొందటం మీ శక్తి నాటకాలు ఆడటం నా వృత్తి అని అనకండి" అన్నాడు రవివర్మ.

కళ్యాణకింకిణి రవివర్మను క్రీగంట చూసింది. తను ఊహించిన దానికంటే విచిత్రమైన మనిషిగా కనుపించాడు. తన ప్రక్కన కూర్చున్న ఆ మనిషిని గురించి ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. రవివర్మ తన్ను గురించి తనకంటే తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడని ఆమెకు తెలుసు.

ఆమెకోసం నిర్దేశించబడిన హోటలు గదిలో ఆమెను దింపి, సాయంకాలం వచ్చి రిహార్సల్స్‌కి తీసుకువెళ్తానని చెప్పి, వెళ్ళిపోయాడు రవివర్మ.

ఆమె ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది.

ఆ పట్టణంలో కల్లా అది పెద్ద హోటలు; మంచి హోటలు కూడాను.ఆమె గది పై అంతస్థులో. వుంది. ఎదురుగా డాబా. ఆ డాబామీద మంచి పూలమొక్కలు వున్నాయి. డాబాకు రెండుప్రక్కలా సోలుపుగా ఎలక్ట్రిక్ స్థంబాలు వున్నాయి. వాటిమీద పూర్ణచంద్రులకుమల్లే తెల్లగా వున్న డోములు అమర్చబడి వున్నాయి. అటువంటి డోముల్లో లైట్లు వెలగటం ఆమె మనస్సుకి యెప్పుడూ ఆహ్లాదాన్ని కలిగిస్తుంది. కాశ్మీర్లోనో, బెంగుళూరులోనూ యిటువంటి దీపపు తోరణాలు చూస్తూ తాను యెన్నో గంటలు తన్మయత్వంతో గడిపేది. కారణం యేమోగాని ఆ ప్రదేశాల్లోని చలి ఈ దీపాల అందాన్ని యినుమడింపజేసేది. రగ్గుకప్పు కొని ఆ చలిలో వొంటరిగా కూర్చొని చూస్తుంటే డోముల్లోనుంచి ప్రకాశిస్తున్న ఆ దీపాలూ తనవంటివే అనిపించేది.

తన గది బాగా అలంకరించబడి వుంది. అది మేడపైన వున్న గదుల్లో ఒక కొనన వుండి నిశ్శబ్దంగా వుంది. తన మనస్సు వుల్లాసంగా వుండటానికి, రవివర్మ ప్రత్యేక శ్రద్ధ తీసుకున్నట్లు ఆమె క్షణంలో గ్రహించింది.

ఎవ్వరీ రవివర్మ? తాను బయలుదేరినప్పుడు యిటువంటి వ్యక్తిని కలుసుకుంటానని ఆమె అనుకోలేదు. మామూలుగా నాటకాలు ఆడించే వ్యక్తులకు వున్న లక్షణాలేమీ అతనిలో కనిపించవు. విరహవేదన, ఏదో తీరని వ్యధ పడుతున్న కవుల్లో వుండే లక్షణాలుమాత్రం చాలా వున్నాయి. ఎవ్వరీ రవివర్మ? తన్నెందుకు పిలిపించాడు? ఈ పట్టణంలో చక్కగా నటించేవారు లేకనా? పోనీ తన నటనను చూచి మోజుపడి ఆహ్వానించాడేమో అనుకోటానికి, తన నటనను చూచే అవకాశం అతని కెప్పుడూ కలిగివుండి వుండదు. మరి తన్నెందుకు పింపించినట్లు?

ఆ సాయంకాలం కల్యాణికింకిణిని రిహార్సల్‌కి తీసుకు వెళ్ళటానికి రవివర్మ కారు తీసుకొని వచ్చాడు. ప్రయాణ బడలికలో వుందేమో కల్యాణికింకిణి, అప్పటిదాకా మైమరచి నిద్రపోయింది. అతనిని గదిలో కూర్చోబెట్టి డ్రెస్ చేసుకోవటం మొదలుపెట్టింది.

రవివర్మ ఇబ్బందిపడి, "నేను కారులో కూర్చొనివుంటాను. డ్రెస్ చేసుకోవటం త్వరగా పూర్తి చేసుకొని రండి" అన్నాడు.

"ఫరవాలేదు, కూర్చోండి. మాట్లాడుతూ పనిచేసుకోవటం నాకు సరదా" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

అతనికి యింక తప్పలేదు. ఆమె తల దువ్వుకుంటూ వుంటే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆమె స్నానంచేసి, ముస్తాబై వచ్చి, ముఖానికి స్నో, పౌడరూ రాసుకుంటూ వుంటే చూస్తూ కూర్చున్నాడు. ఆమె వుంగరపు వేలితో నొసట కుంకుమ దిద్దుకోవటం అతని మనసుకి చాలా ఆనందం కలిగించింది. ఆమె బూట్లు వేసుకుని తయారైంది. అలంకరించు

కుంటున్నంతసేపూ ఆమె అతనితో యేదో మాట్లాడుతూనే వుంది. అతను ఆమె ప్రశ్నలన్నిటికీ ముక్తసరిగా సమాధానాలు చెపుతూ వచ్చాడు.

"అంత దూరాన్నుంచి నన్ను పిలిపించారు, ఇక్కడ యెవ్వరూ దొరక్కపోయారా?" అని అడిగింది.

"ఆ పాత్రకు మీరే సరిపోతారు"

"నేను నటించిన నాటకం యేదన్నా చూశారా?"

"చూడలేదు"

"మరి నే నీ పాత్రకు సరిపోతానని యెలా ఊహించ గలిగారు!"

"పేపర్లో మీ ఫోటో చూశాను; మీరు నటించిన నాటకాల రివ్యూలు కొన్ని చదివాను"

"వాటినిబట్టి నిర్ణంచుకున్నా రన్నమాట"

"అవును. నేను పొరబడలేదని మిమ్మల్ను చూసిం తరువాత నిశ్చయించుకున్నాను"

"ఈ నాటకానికి మొత్తం ఎంత అవుతుందని అంచనా వేశారు?"

"ఎంత అయినా పెడదామనే"

"కలెక్షను ఎంత వస్తుం దనుకున్నారు?"

"ఆ విషయం నేను ఆలోచించలేదు"

"మీరు నష్టపడటం నా కిష్టంలేదు" అన్నది కల్యాణకింకిణి. ఆ మాట అయన్ను మురిపించటానికి అనలేదు; హృదయ పూర్వకంగానే అన్నది. తనువేసిన నాటకానికి నష్టం రావటం ఆమెకు యిష్టం వుండదు.

రవివర్మ యేమీ మాట్లాడలేదు.

"ఈ నాటకానికి దేని కెంత ఖర్చు పెట్టదలచారో మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే, ముందుగా నాకు చెప్పండి. ఖర్చు పెట్టే విషయంలో నా సలహా తీసుకుంటే నేను చాలా సంతోషిస్తాను"

"అలాగే"

ఇద్దరూ రిహార్సల్సుకి బయలుదేరారు రిహార్సల్సు ముమ్మరంగా సాగుతున్నాయి. కధానాయకుడు స్టేజీకి క్రొత్త వాడవటంవల్ల, కల్యాణ కింకిణి ముందు బెరుగ్గా వుంటుంటే హాస్యోక్తులతో, ఆ బెరుకు పోగొట్టి నాటకం బాగా రక్తికట్టేట్టు చేసింది.

రిహార్సల్స్ మధ్యలో ఒక యువతి వచ్చి స్టేజీముందు కూర్చుంది ఆమె వచ్చినప్పటినుంచీ రవివర్మ ప్రవర్తన పూర్తిగా మారిపోయింది. అంతకుముందు ఆ సలహా యీ సలహా చెపుతున్న రవివర్మ మెదలకుండా కూర్చున్నాడు. ఆమె, ప్రక్కన ఉన్న వారితో నవ్వుతూ పేలుతూ మాట్లాడుతూ కూర్చుంది. రవివర్మకు ఆమె వంకకు చూడటమే భయంగావున్నట్టు వుంది కల్యాణకింకిణికి ఆమె యెవ్వరో తెలుసు కోవాలని ఆతురత కలిగింది. "యెవ్వ రామె?" అని కధానాయకుణ్ణి అడిగింది.

"ఆమెపేరు పూర్మిళ. ఇంతకుముందు రవివర్మగారి నాటకాల్లో ప్రధాన పాత్రలు ధరిస్తూ వుండేది. రవివర్మగారు ఆమె అంటే చాలా చనువుగా వుంటూ వుండేవారు."

"ఇప్పుడేమయింది?"

"ఇటీవల వారి మధ్య కలతలు ఏర్పడి నట్లున్నాయి"

"మరెందుకు వచ్చింది?"

"ఆమె వొస్తూనే వుంటుంది, సూటీపోటీగా రవివర్మ గారిని యేదో అంటూనే వుంటుంది."

"వారు వూరుకుంటారా?"

"ఆమె మాటలకు ఆయనకు కోపం ఒచ్చినట్లే కనుపిస్తుంది. కాని ఆయనకు తెల్లియకుండానే లోలోపల సంతోషిస్తూ వుంటారు. అదంతా పెద్ద గొడవగా వుంటుంది."

"కొంత మందికి ఆడవాళ్ళతో మాటలు పడటం సరదా" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"అలాగే కనుపిస్తుంది. ఆమెలేనప్పుడు ఆమెనుగురించి చాలా కష్టంగా మాట్లాడుతారు. ఆమె కనుపించినప్పుడు యేమీ అనరు. పైగా ఆమె మాటలకు కోపంగా ఉన్నట్లు వుండి, అకస్మాత్తుగా విరగబడి నవ్వుతారు."

"అంతలో వొక నూతన వ్యక్తి వచ్చి పూర్ణిమ ప్రక్కన కూర్చున్నాడు.

"ఎవ్వరతను?" అడిగింది కల్యాణకింకిణి.

"ఆమె భర్త"

"పేరు?"

"తాండవకృష్ణ"

"ఏం చేస్తుంటాడు?"

"ప్రభుత్వ కార్యాలయంలో యు డి క్లర్కు"

"ఆమె యేం చేస్తుంటుంది?"

"కార్పొరేషన్లో టైపిస్టు"

"ఆయనకూడా తరచు వస్తుంటాడా?"

"వస్తూంటాడు"

"ఎప్పుడూ ఆమెసూటీపోటీ మాటలు అంటూవుంటే ఆయన యేమీ అనడా?"

"ఎందుకు అనడు? 'ఆమె అట్లాగే అంటూవుంటుంది. మీరేమీ అనుకోకండి' అంటూ వుంటాడు మధ్య మధ్య. చూసేవాళ్ళకి రవివర్మ గారు అతనికి యెక్కువ స్నేహమో, ఆమెకు యెక్కువ స్నేహమో బోధ పడనంత గమ్మత్తుగా వుంటాయి వాళ్ళ సంబంధాలు."

ఊర్మిళ తన్ను పరీక్షగా చూస్తూవుందని గ్రహించి విజృంభించి రిహార్సల్స్ చేసింది కల్యాణకింకిణి. రిహార్సల్స్ రవివర్మ ఆశించిందాని కంటె విజయవంతంగా ముగిశాయి. కాని అతను రిహార్సల్స్ చూస్తూన్నట్టులేదు. ఏదో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

రిహార్సలుల్స్ అవగానే గబగబా స్టేజీమీదకు వచ్చారు ఊర్మిళ, తాండవ కృష్ణులు.

"చాలా బాగా నటించావమ్మా" అన్నది ఆమె.

కల్యాణకింకిణికి ఆశ్చర్యం వేసింది. ధోరణినిబట్టి—తాను విన్న దానినిబట్టి ఏదో పుల్లవిరుపు మాట అంటుంది, అనుకున్నది. అలాగాక అతిమర్యాదగా అభినందించేప్పటికి కాస్త తబ్బిబ్బు పడి సంబాళించుకొని, "నన్ను సంతోషపెట్టడానికి అంటున్నారు" అన్నది.

"అలా అనకండి. ఊర్మిళ యితర్లలో ఉన్న గొప్పతనాన్ని వొకపట్టాన వొప్పుకునే మనిషికాదు. ఆమె నిజమే చెప్పింది. మీరు అద్భుతంగా నటించారు" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"మీరు వెళ్ళేలోగా మా యింటికి రండి" అన్నది ఊర్మిళ.

"తప్పకుండా రావాలి సుమా" అన్నాడు తాండవ కృష్ణ.

అలాగే."

"మరి రవివర్మగారినికూడా పిలువు."

"ఆయన్ని కూడా పిలవాలా? ఇష్టంవుంటే ఆయనే వస్తాడు. ఒస్తే నేను వద్దనను." అన్నది ఊర్మిళ.

"ఆమె మాటలు పట్టించుకోకండి రవివర్మగారూ! మీరుకూడా తప్పక రావాలి. మీరు తప్పక రావాలనే ఆమె అభిప్రాయమూనూ" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"ఇష్టమయితే వస్తారంటిరిగా."

"ఆయనకు ఎప్పుడూ ఇష్టమే."
"అయితే వస్తారు."
"చూశారా, ఆమెకు యెప్పుడూ మీరు రావాలనే ఉంటుంది."

రవివర్మకు యేమీ తోచినట్లు కనపడదు. "నాకు తీరిక ఎక్కడ?" అన్నాడు.

"తీరకపోతే రాకండి" అన్నది పూర్ణిమ.

"నీకు బుద్ధిలేదు" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"తీరదు మొర్రో అంటుంటే బలవంతంపెట్టి యేమి ప్రయోజనం"
"ఏదో మాటవరస కన్నారుగాని తీరక ఏం చేస్తుంది?"
"తీరితే రమ్మన్నాగా."

అలా జరిగిపోయింది భార్యా భర్తలమధ్య సంభాషణ. ఒక్కక్షణం వొకరిమాట వొకరు జవదాటని వారుగా కనుపిస్తారు; మరుక్షణం అతను కోపగించి మందలిస్తాడు. కాని అతని మాటలకు ఆమె భయపడుతున్నట్లు కనుపించదు. తను అనేమాట అంటూనే వుంటుంది. అంతలో అతను చల్లబడిపోయి, రాజీపడతాడు. వారి సంభాషణ వింటూ యీ భార్యాభర్తల సంబంధం తెగిపోకుండా కాపాడుతున్నది యేమిటా అని ఆలోచించింది కల్యాణకింకిణి. లారెల్, హార్డీ జంట జ్ఞాపకం వచ్చి తనలో తాను నవ్వుకుంది.

వాళ్ళు వెళ్ళిపోవటానికి ఉద్యుక్తులయ్యారు.

"ఎప్పుడు వస్తారో చెప్పండి" అని అడిగాడు తాండవకృష్ణ, కల్యాణకింకిణిని.

"నాటకం పూర్తికానివ్వండి" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"ఎప్పుడన్నా రండి. మాయింటికి రాకుండా మాత్రం , తిరిగి వెళ్ళకూడదు."
"అలాగే."

"మీరుకూడా వస్తారుగదూ? అమ్మాయిని వెంట పెట్టుకొని మీరు కూడా రండి" అన్నాడు తాండవకృష్ణ రవివర్మతో.

"నేను రాలేను" అన్నాడు రవివర్మ, చూపులు తప్పుకుంటూ.

"రాకపోతే సరే" అన్నది వూర్మిళ.

ఆమె మాటకు రవివర్మ చాలా బాధపడుతున్నాడని గ్రహించింది కల్యాణకింకిణి. వాళ్ళు వెళ్ళిపోగానే ఆమె దగ్గరకు వచ్చి, "వెళదాం పదండి" అన్నాడు రవివర్మ.

స్టేజి దాటగానే, "ఇందులో మీరు బాధపడవలసింది యేమిలేదు" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"నా బాధ యెలా చెప్పుకునేది?" అన్నాడు రవివర్మ శూన్యంలోకి చూస్తూ. కాసేపు మౌనంగా వుండి, "ఆమెను గురించి మీ ఉద్దేశం యేమిటి?" అని అడిగాడు.

"నేను చూచింది ఇప్పుడేగదా! ఏమని చెప్పగలను?"

"పోనీ అతన్ని గురించి మీ ఉద్దేశం చెప్పండి."

"అతను త్రాష్టుడు. సందేహం లేదు."

ఈ మాటలకు ఉలిక్కిపడి చూశాడు రవివర్మ. ఆమె చురుకుతనానికి అతనికి ఆశ్చర్యం వేసింది. అభిమానం కలిగింది.

"నేను ప్రపంచం చాలా చూసినదాన్ని" అన్నది కల్యాణకింకిణి అతని ఆశ్చర్యానికి చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

"మరి ఆమె గురించి మీ అభిప్రాయం చెప్పకపోతిరి!"

"వెళ్ళేలోగా చెప్తాను. మీకు అభ్యంతరం లేకపోతే మిమ్మల్ని గురించికూడా నా అభిప్రాయం చెప్తాను."

అతను మాట్లాడలేదు, ఏదో దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూ కారు దగ్గరకు నడిచాడు. ఇద్దరూ కారులో హుస్సేన్‌సాగర్ వెళ్ళారు.

హుస్సేన్‌సాగర్ హైదరాబాద్‌కీ సికింద్రాబాదుకి మధ్య ఉంటుంది. హైదరాబాద్‌నుంచి సికింద్రాబాద్ వెళ్ళే రోడ్డు దాని అంచువెంటే వెళ్తుంది. ఆ అంచు హైదరాబాదు సికింద్రాబాదు వాస్తవ్యులకి విహారస్థలం. విహారానికి వచ్చిన వారికి, చిన్న చిన్న పార్కులూ సిమెంట్ బెంచీలూ వున్నాయి. అక్కడ ఒక బెంచీమీద కూర్చున్నారు కల్యాణకింకిణి రవివర్మలు.

హుస్సేన్‌సాగర్ జలాలమీదనుంచి చల్లనిగాలి వీస్తూ వుంది. కార్లు వచ్చి ఆగుతున్నాయి. భార్యాభర్తలూ, ప్రేయసీ ప్రియులూ ఆ కార్లలో నుంచి దిగి జంటలు జంటలుగా నడుస్తున్నారు. కాస్తదూరంలో కూర్చుని గుసగుసలు పోతున్నారు. అప్పుడే విద్యుద్దీపాలు వెలిగినై. ఆ కాంతిలో హుస్సేన్‌సాగర్‌లోని అలలు తళతళ మెరుస్తున్నయ్.

ఉన్నట్టుండి "ఈ హుస్సేన్‌సాగర్ ఎందుకు ప్రసిద్ధో మీకు తెలుసా?" అని అడిగాడు రవివర్మ.

"ఎలా తెలుస్తుంది?"

"రోజూ ఎవ్వరో ఒక నిరాశాజీవి ఇందులోకి దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంటూ వుంటాడు. పోలీసులు అతని శవాన్ని బయటకు తీస్తారు; ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడని తీర్పు చెప్తారు. పేపర్లో చదివి అదృష్టవంతులు పెదవి విరుస్తారు. 'చచ్చి' ఏమి సాధించదలిచాడో' అంటారు. ఒక్కొక్క పరిస్థితిలో ఆత్మహత్య చేసుకోవటం దానంతట అదే ఆనందాన్నిస్తుందని యెవ్వరికి తెలుస్తుంది?' అని అన్నాడు రవివర్మ

ఆమె మాట్లాడలేదు. దూరంగా ఒక పల్లెవాడు భార్యను తిడుతున్నాడు. ఒక కారుడ్రయివరు బుట్ట నెత్తిన పెట్టుకున్న ఒక వగలాడితో సరసాలాడుతున్నాడు. 'ఓరి నీ జిమ్మడ' అంటున్నది ఆమె. ఒక కారు హారన్ మోగింది. ఒక పిట్ట రెపరెప కొట్టుకుంది.

"ఉన్మత్తుల్లా నా ప్రవర్తన మీకు విచిత్రంగా ఉండి వుంటుంది."

'కొంతవరకు" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"రెండు సంవత్సరాల క్రితంవరకూ నేను ఆమెను ఎరగను. నాకు నాటకాలంటే చిన్నప్పటినుంచీ సరదా. ఆరోజుల్లో నేను ఒక నాటకం వ్రాసి ప్రదర్శిద్దామనే కుతూహలంతో వున్నాను. కాని ఇక్కడ స్త్రీపాత్రలు నటించేవారు తక్కువ; అసలు లేరనే చెప్పవచ్చు. వెతికి వెతికి నేను చాలా నిరుత్సాహపడ్డాను. ఊర్మిళకు ఈ సంగతి ఎట్లా తెలిసిందో ఏమో, భర్తతో కలిసి మా యింటికి వచ్చి 'నేను వేస్తాను' అన్నది. 'ఊర్మిళ మీ నాటకంలో వేషం వెయ్యటానికి నాకు ఎటువంటి అభ్యంతరమూ లేదు' అన్నాడామె భర్త-చదువుకున్నవాళ్ళు యిలా ముందుకు రావటం నా కప్పుడు చాలా ముచ్చట వేసింది. అందులో వివాహం అయినవాళ్ళు!

"నాకు పిల్లలులేరు. అప్పటికే నాభార్య గతించి నాలుగేండ్లయింది. ఆమె మహా ఇల్లాలు. ఆమెనుగురించి వ్రాసిన నాటకమే ఇది. ఆ నాటకం ప్రదర్శించటానికి అవకాశం దొరకని నాకు, ఊర్మిళ వొచ్చి నేను స్త్రీ పాత్రను ధరిస్తాననేటప్పటికి కొండ యెక్కినంత పనయింది. ఆమెమీద నాకు సొంతకూతురుమీదవుండే దానికంటేయెక్కువవాత్సల్యం యేర్పడింది. నాటక ప్రదర్శన పూర్తి అయింది. నలుగురూ మెచ్చుకున్నారు. ఊర్మిళ బాగా నటించిందనే అనుకున్నాను.

ఆనాటినుంచీ నాకు ఆమెతో పరిచయం ఎక్కువ అయింది. ఆమెపట్ల నాలో అంకురించిన వాత్సల్యం దిన దినప్రవర్ధమానం కాజొచ్చింది. ఆమెను ఒక్కరోజు చూడకపోతే నాకు ఎట్లాగో ఉండేది. నేను కనుపించకపోతే తాండవకృష్ణ మా యింటికి వచ్చి తీసుకువెళ్ళేవాడు. కాని రాను రాను, వాళ్ళనిగురించి అనేక సంగతులు తెలిసినై" అని ఒక పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి, "మిమ్మల్ని తమ ఇంటికి రమ్మని వాళ్ళు ఆహ్వానించారు. మీకొక సలహా చెప్పదలిచాను. మీరు వెళ్ళకండి" అన్నాడు.

"ఆ సంగతి నెమ్మదిగా ఆలోచిద్దాం. కాని మీకూ ఊర్మిళకూ మనస్పర్ధ ఎందుకు వచ్చింది?" అని అడిగింది కల్యాణికింకిణి.

రవివర్మ చాలాసేపు మాట్లాడలేదు. ఎలా మొదలు పెట్టాలో తెలియక బాధపడుతున్నాడని గ్రహించి కల్యాణకింకిణికూడా మెదలకుండా కూర్చుంది. చివరికి రవివర్మ ఇలా అన్నాడు.

"ఊర్మిళ మంచిదనీ, నిష్కల్మషమైన మనస్సు గలదనీ, నేనంటే ఎంతో గౌరవమూ—అభిమానమూ అనీ నేను అనుకుంటూ వచ్చాను. ఆమె అలాగే ప్రవర్తించేది. కాని తరువాత నా ఉద్దేశ్యం మారింది."

"ఎందుకని?"

"అంతకుముందు కొద్దిరోజులనుంచీ నేనంటే ముభావంగా వుంటూ వచ్చింది ఊర్మిళ. లేనిపోయింది నేనే వూహించుకుంటున్నానేమో—అని నన్ను నేనే సర్దుకుంటూ వచ్చాను. ఒకరోజు నేను వెళ్ళేటప్పటికి ఒక కుర్రవాడు ఆమెతో వున్నాడు అతను ఇక్కడ కాలేజి స్టూడెంటు. ఒక జాగీర్దారు కొడుకు వాళ్ళ వైఖరిచూస్తే నాకు అనుమానం వేసింది. బాకుపెట్టి గుండెల్లో పొడిచినట్లయింది. ఇంట్లోకి అడుగు పెట్టలేక బయటనుంచే తిరిగి వచ్చివేశాను. నా మనస్సు పరిపరి విధాల ఆలోచించింది. తరువాత ఇంకా చాలా సంగతులు తెలిసినై. ఇక ఉండబట్టలేక ఒకరోజు ఆమె ఇంటికివస్తే అడిగాను. ఆమె ఇంత ఎత్తున లేచింది. నానా దుర్భాషలూ ఆడింది. చివరికి "చేసుకున్నవాడికి లేని అనుమానాలు నీ కెందుకు?" అని అడిగింది...."

అంతవరకు చెప్పి, ఆయన ఇక ఆపివేశాడు. కళ్యాణకింకిణి కాసేపు ఆలోచిస్తూ కూర్చుని, "అప్పటినుంచీ ఆమెతో సరిగావుండటం లేదన్న మాట?" అన్నది.

"అవును, కాని తరువాత నాకు తెలిసిన సంగతులు మీతో చెప్పాలని వుందిగాని, చెప్పలేను."

"మరి ఇప్పటికీ మీరంటే ఆమెకు ఇష్టమేనే!

"లేదు ఇందాకా ఆమె మాట్లాడటం విన్నారుగా!"

"ఇష్టంలేకపోతే మిమ్మల్ని అంతగా బాధ పెట్టే విధంగా మాట్లాడ వలసిన అవసరం లేదు. అసలు ఏదో ఒక విధంగా అయిలే మాత్రం— మీతో మాట్లాడవలసిన అవసరం ఏముంది?"

"అవసరం వుంది."

"ఏమిటి?"

"ఆమెకు, ఆమెకంటె అతనికీ డబ్బు కావాలి."

"మరొక సంగతి...."

అతను ఆమె ముఖంలోకి పరీక్షగా చూశాడు.

"మీకుకూడా ఆమె అంటే యిష్టమే!"

ఈ మాటకు అతను కంగారుపడ్డాడు. అతని శరీరం వణికింది; "ఒట్టిది. మీరు పొరపాటు పడుతున్నారు!" అన్నాడు.

"ఒట్టిదైతే ఓ సంగతి అడుగుతాను చెప్పండి. మీరు ఊర్మిళను వొక కుర్రవాడు ప్రేమించినట్లు ప్రేమించలేదుగదా ఒకవేళ ఆమె ఒక కుర్రవాణ్ని ప్రేమించినా, యింకా అంతకంటే నీచంగా ప్రవర్తించినా మీరింతగా బాధపడటం దేనికి? మీ పిల్లలు తప్పుచేస్తే క్షమించరూ? అలాగే ఆమెను కూడా క్షమించి వుండవచ్చుగా! పోనీ అంతగా ఆమె అంటే అయిష్టత ఏర్పడితే, నన్ను పలకరించకలసిన అవసరంలేదని అతనితోనూ, ఆమెతోనూ ఖచ్చితంగా చెప్పివెయ్య వచ్చుగా! అలా చెప్పితే, అవి హృదయపూర్వకంగా చెప్పిన మాటలని నమ్మితే ఏ స్త్రీ అయినా మీతో జోక్యం పెట్టుకుంటుందని నేను అనుకోను. పైకి ఎన్నన్నా లోపల తనంటే మీకు యిష్టమని ఆమెకు తెలుసు. అందుకనే అలా ప్రవర్తిస్తూవుంది. ఆలోచించుకు చూడండి; మీ బాధకు మీరే కారణం—ఇంకెవ్వరూ కారు. ఆమెపట్ల మీకున్న వాత్సల్యంలో ఎక్కడో మాలిన్యం లేకపోతే కథ యిట్లా నడవవలసిన అవుసరంలేదు."

ఆమె ఈ విషయాలన్నీ అతనికి చెబుదాం అనుకోలేదు. తన మనస్సులో సంభాషణ ఇన్ని విషయాలను రేపిందని బయట పెట్టేదాకా

ఆమెకు తెలియదు. మొహిలు పెట్టిం తరువాత ఆగలేదు. ఒక దాని పిదప ఒకటి అలా తరంగాల్లాగా నెట్టుకుంటూ వచ్చి వేసినై.

రవివర్మ వింటూ కూర్చున్నాడు, ఏమీ మాట్లాడలేదు. శిలాప్రతిమలా కదలకుండా కూర్చున్నాడు. చూపులు అక్కడలేవు. ఏదో నాటకంలో నటించటానికి వచ్చిన తాను యింత లోతుకుదిగి మాట్లాడినందుకు ఆమె పశ్చాత్తాపపడింది. కాని ఇప్పుడు ఏం చేసేటట్టు? అతనితో పాటు తనూ కదలకుండా కూర్చుంది. చూచినప్పటినుంచీ రవివర్మపట్ల ఆమెకు సానుభూతి ఏర్పడివుంది. ఇప్పుడు విపరీతమైన జాలి పట్టింది, కుములుతూ కూర్చున్న అతన్ని చూసేటప్పటికి.

వాళ్ళముందుగా ఒక జంట కిలకిలా నవ్వుకుంటూ నడుస్తూవుంది. పక్కనున్న పూలపందిరి పుష్పాలను రాల్చింది. ఆకాశాన్ని మబ్బులు అలుముకుంటున్నాయి. దూరానవున్న కొండల పంక్తి హెచ్చుతగ్గులు చీకటిలో కరిగి పోతున్నాయి.

రవివర్మకు లేవాలనే తలపే కలగలేదు. కల్యాణకింకిణి అతనిని కదల్చదలచలేదు; అలాగే ఆ సిమెంట్ బెంచీమీద కూర్చుని వున్నారు. వాళ్ళను చూస్తోంటే హుస్సేన్‌సాగర్‌కి దురాశ కలిగింది.

* * *

నాటకం దిగ్విజయంగా పూర్తయింది. డబ్బును తన చేతుల్లోకి తీసుకొని కళ్యాణకింకిణి వాడటంవల్ల అన్ని ఖర్చులూ పోను అయిదు వందల రూపాయలు మిగిలినై. రవివర్మ సంతోషానికి మేరలేదు. ఆమె నటనా చాతుర్యానికి ముగ్ధుడై ఆమెకు యివ్వవలసిన డబ్బుతోపాటు, బంగారు పూతపూసిన నటరాజ విగ్రహాన్ని బహూకరించాడు.

నాటకం పూర్తి అవగానే ఊర్మిళా, నందవకృష్ణులు స్టేజీమీదకు వచ్చి ఆమెను అభినందించారు. ఊర్మిళ ఆమెను కావలించుకొని ఉప్పొంగి పోయి, తన్ను తాను మరచినట్లు మాట్లాడింది. ఆ క్షణం ఊర్మిళమీద అమితానురాగం కలిగింది కల్యాణకింకిణికి.

"ఇంటికి ఎప్పుడు తిరిగి వెళ్తారు?" అని అడిగింది పూర్ణిమ.

"రేపు ఉదయం ఎలాగూ వెళ్ళలేను. రేపు రాత్రికి వెళ్తాను" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"రేపు ఉదయం మా యింటికి డిన్నరుకి రండి"

"అలాగే."

"మరచిపోగూడదు" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

"తప్పకుండా వస్తాను."

"నేను వచ్చి మిమ్మల్ని తీసుకు వెళతాను."

"అలాగే."

తరువాత తాండవకృష్ణ రవివర్మను ఆహ్వానించాడు. పూర్ణిమకూడా తన ధోరణిలో తాను అడిగింది. కాని అతను ఒప్పుకోలేదు. తన సహజ ధోరణిలోకాకరానని గట్టిగా చెప్పాడు.అతని సమాధానంలోని కర్కశత్వానికి ఊర్మిళ ఉలిక్కిపడి చూచింది. ఏమీ అనలేకపోయింది. తాండవకృష్ణ ఇవేమీ గమనించినట్లు లేదు.

"అలా అంటారుగాని సమయానికి వస్తార్లే ఊర్మిళా!" అన్నాడు చాలా తెలివిగా మాట్లాడుతున్నాననుకొని తనలో తాను నవ్వుకుంటూ.

"చెప్పేది నీ క్కాదా తాండవకృష్ణా! నేను రానంటున్నాను" అన్నాడు రవివర్మ.

తాండవకృష్ణ ఇంతంత కళ్ళు చేసుకుచూశాడు, రవివర్మని.

ఆ క్షణం రవివర్మను చూచి తాండవకృష్ణ భయపడ్డాడని అనిపించింది కల్యాణకింకిణికి.

"రానంటూ వుంటే యెందుకు—ఆయన్ని ఇబ్బంది పెడతావ్?" అన్నది ఊర్మిళ.

తాండవకృష్ణ ఇక మాట్లాడలేదు. వారు వెళ్ళిన తరువాత, "మీరు వెళ్ళకుండా వుంటేనే మంచిదని నా అభిప్రాయం" అన్నాడు రవివర్మ.

"ఎందుకని?"

"వారు మీ స్నేహానికి అర్హులు కారు."

"ఏం?"

"అన్ని సంగతులూ నేను మీకు చెప్పలేకపోతున్నాను. ఒకప్పుడు నేను వాళ్ళది ఆదర్శదాంపత్యం—అనుకున్నాను. ఆమె సుగుణాలరాశి—అనుకున్నాను. వాళ్ళనిగురించి కొన్ని సంగతులు చెప్పటానికి నోరాడకుండావుంది."

"నా అంత నన్ను తెలుసుకోనివ్వండి!"

మరునాడు ఉదయం తాండవకృష్ణ వచ్చి ఆమెను తీసుకువెళ్ళాడు.

తాండవకృష్ణ యిల్లు చార్మినార్ దగ్గర వుంది, హైదరాబాదు, మూసీనది యిటు పెరగకముందు కావలాదార్లు దూరంగా వస్తున్నవారిని కనిపెట్టటానికి పూర్వపు సుల్తానులు దీనిని కట్టించారనే ప్రతీతి. ఇది వొక గాలిగోపురంలాగుంటుంది. దీనికి కుడిచేతి వైపున జల్తారు బట్టలూ, జల్తారు టోపీలు, గాజులూ మొదలైన పూర్వసంస్కృతికి సంబంధించిన వస్తుసామగ్రిని అమ్మే దుకాణాల బజారు వొకటి వుంది. దానిని దాటితే ఎడమచేతిపైపున క్రొత్తగా నిర్మించబడిన యిండ్లు కొన్ని వున్నయ్. అక్కడ వొక డాబా అద్దెకుతీసుకొని కాపురం వుంటున్నాడు తాండవకృష్ణ.

ఇల్లు పెద్దది. కొంగ్రొత్త బొమ్మలతో, ఫర్నిచర్‌తో చక్కగా అలంకరించబడి వుంది. చూడగానే మంచి ఆర్టిస్టిక్ టేస్టు వున్నవాళ్ళు నివసిస్తున్నారు-అనిపిస్తుంది. దేశం అంతా తిరిగివచ్చిన కల్యాణికింకిణే ఆ ఇల్లు అలంకరించబడిన విధానం చూచి ముచ్చటపడింది. వాళ్ళకు వంటకు వొక వంటవాడు కూడా వున్నాడు.

భోజనాలైనై భోజనానికి రవివర్మ ఉపహరించిన జాగీర్దారు కుమారుడుకూడా ఆహ్వానించబడ్డాడు. అతన్ని తాండవకృష్ణే తీసుకొచ్చాడు

ఆ కుర్రవాని పేరు కుర్షీద్. కుర్షీద్ వస్తూ రకరకాల స్వీట్సూ, పండ్లూ పట్టుకువచ్చాడు. రకరకాల పువ్వులతో కూర్చబడిన రెండు పెద్ద బొకెస్‌లు పట్టుకువచ్చి ఒకటి ఊర్మిళకూ, ఒకటి కళ్యాణకింకిణికీ బహూకరించాడు.

కుర్షిద్‌ని కల్యాణకింకిణికి పరిచయం చేస్తూ, "ఇతనికి ఊర్మిళ అంటే చాలా ఇష్టం. ఊర్మి క్రిందనడిస్తే ఎక్కడ అరిగిపోతుందో అని అస్తమానం భయపడుతూవుంటాడు. నేను ఊర్మిళకు తగిన భర్తను కానని కూడా అతని అభిప్రాయం ఊర్మిళ చేతిన ఉన్న ఆ వజ్రపుటుంగరం ఆమె బర్త్‌డేనాడు అతను ప్రెజెంట్ చేసిందే" అన్నాడు తాండవకృష్ణ

వింటంగానే ఆ కుర్రవాడికి ఊర్మిళ అంటే తగని ప్రేమ అని కల్యాణకింకిణి, పరిచయం అయిన కొద్దిసేపటికే గ్రహించింది. ఆ కుర్రవాడు ఉన్నంతసేపూ ఉర్మిళను కళ్ళు అప్పగించి చూస్తూ కూర్చున్నాడు. చూస్తున్నంతసేపూ పెదిమల మీద చిరునవ్వు తాండవిస్తూవుంది. ఆమెను ఏ పనీచెయ్యనివ్వడు; అసలు లేవనివ్వడు. ఆమె చెయ్యవలసినవన్నీ తానే చేస్తాడు, ఆమెకు కావలసినవన్నీ తానే అందిస్తాడు. ఆమె పెదవులనుంచి బయటకు వొచ్చే ప్రతిమాటకు ముసిముసి నవ్వులు ఒలకబోస్తాడు. ఆమె కూడాఅతన్ని చూపులతో చిరునవ్వులతో, చిలిపి మాటలతో వున్నంతసేపూ రెచ్చగొడుతూనే వుంది.

"కుర్షీద్! ఇప్పుడు నేను చచ్చిపోతాననుకో—ఏం చేస్తావ్?" అని అడిగింది.

ఈ ప్రశ్నకు అతని ముఖం కమిలిపోయింది. కళ్ళు అప్రయత్నంగా చెమ్మగిల్లినై. నవ్వులాటకుకూడా అటువంటి మాట అనకుఊర్మిళా ఇంకెప్పుడూ ఇటువంటిమాట అననని ప్రామిస్ చెయ్యి" అన్నాడు ప్రార్ధనా పూర్వకంగా.

"అననులే" అన్నది ఊర్మిళ.

కాసేపు వుండి, "ఒకవేళ తాండవకృష్ణగారు నన్ను ఇంట్లోనుంచి వెళ్ళగొడతారనుకో—అప్పుడేం చేస్తావ్?" అని అడిగింది.

"త్రయనను అభినందన పరంపరలతో ముంచెత్తుతాను" అన్నాడు కుర్షీద్ చాలా సీరియస్‌గా.

ఇవన్నీ వింటూ అప్పుడప్పుడూ బిగ్గరగా నవ్వుతూ కూర్చున్నాడు తాండవకృష్ణ. ఇటువంటి దృశ్యాల్లో అతను అనుభవించే ఆనందం ఏమిటో కల్యాణకింకిణికి అర్థంకాలేదు. కాని వాతావరణం కిటుకు అతనిలోనే ఉందని మాత్రం గ్రహించింది.

భోజనం చెయ్యగానే టీ త్రాగటం హైదరాబాదు మహమ్మదీయులకు అలవాటు. ఆ అలవాటు ఊర్మిళకూ తాండవకృష్ణకికూడా ఉంది అలాగే అందరూ భోజనాలు ముగించుకొని కూర్చుని టీ త్రాగారు. టీ త్రాగిన దగ్గరనుంచే ముళ్ళమీద కూర్చున్నాట్లు కూర్చున్నాడు కుర్షీదు.

"మాకు కొద్దిగా పనుంది, ఒక్క అరగంటలో తిరిగి వస్తాం, మీరు మాట్లాడుకుంటూ వుండండి" అర్థయుతంగా నవ్వుతూ లేచింది ఊర్మిళ.

వారు బయటకు వెళ్ళగానే "ఆ కొద్దిపని ఏమిటో తెలుసా?" అని చిరునవ్వుతో అడిగాడు తాండవకృష్ణ.

"చెప్పండి" అన్నది కల్యాణకింకిణి.

"వాళ్ళు కాలక్షేపానికి హోటల్లో ఒకగది తీసుకున్నారు. అక్కడికి వెళుతున్నారు" అన్నాడు.

జీవితంలో ఎన్నో అనుభవాలను గడించిన కల్యాణకింకిణికి కూడా ఆమాట ఏవగింపును కలిగించింది. 'ఈ త్రాష్టుడు భర్త ఎలా అయ్యాడు!' అని తనలో తాను ఆశ్చర్యపడింది.

అతను తన తెలివికి తానే సంతోషించుకుంటూ, భుజాలు ఎగరవేసుకుంటూ చెప్పుకుపోయాడు; "భార్యని భర్తా, భర్తని భార్యా అదుపులో వుంచటం, ఒకరికోసం ఒకరు బ్రతకటం, ఒకరితో ఒకరు ముకిపెట్టుకో పటం, వేరు ముఖాలను చూడకపోవటం మొదలైన భావాలు మాసుగిట్టవు.

మేమిద్దరం స్వాతంత్ర్య ప్రియులం. ఎవ్వరి స్వాతంత్ర్యం వారిదే; ఎవ్వరి జీవితం వారిదే, భార్యా భర్తలం అయినంత మాత్రాన ఒకరి స్వాతంత్ర్యం ఒకరం చంపుకోవాలని ఎక్కడుంది? పైగా ఒకరి ఆపేక్షలు తీర్చటానికి ఒకరం సహాయ పడాలి; తోడ్పడాలి ఆ ఆపేక్షలు ఎటువంటివైనా సరే. ఇప్పుడు ఊర్మిళ అటువంటి పనే చేసింది. తను కుర్షీదుతో కాలక్షేపం చెయ్యాలనే కాక, మనకు ఏకాంతం కలిగించాలనే ఉద్దేశంతో బయటకు వెళ్ళింది" అని కల్యాణకింకిణి కనులలోకి చూచి చిరునవ్వు నవ్వాడు.

కల్యాణకింకిణికి ఆ అనుమానం లేకపోలేదు. ఆత్మ విశ్వాసం కలిగిన మనిషి గనుక అంతు తేల్చుకుందామని కూర్చుంది. అతని మాటలకు "బుద్ధివక్రించిందిగాని తెలివి గలచచ్చినాడే, అనిమనస్సులో అనుకొని పైకి "నాకొక విషయం అడగాలని వుంది" అన్నది.

"అడుగు?" అన్నాడు తాండవకృష్ణ. ఏకవచన ప్రయోగం ఆమె గమనించి "నేర్పుగల చచ్చినాడుకూడాను" అనుకున్నది మనస్సులో.

"ఊర్మిళ, కుర్షీదులు అలా తిరుగుతుంటే మీకు బాధగా, అసూయగా వుండదూ?" అని అడిగింది పైకి.

"బాధా, అసూయా ఎందుకు? దేనికోసం? ఆమాటకు వాస్తే, 'కుర్షీదుమీద నాకు మనస్సుగావుంది' అని ఉర్మిళ చెప్పగానే నా తెలివంతా ఉపయోగించి వాళ్ళకు స్నేహం నేనే కలిపాను. నాకు ఎందుకనో ఉర్మిళ మరొకరితో మనస్ఫూర్తిగా స్నేహంచేస్తే చాలా సంతోషంగా వుంటుంది. కుర్షీదు అంటే నాకిప్పుడు అపరితమైన ప్రేమ ఊర్మిళ అయినా అతన్ని చూడకుండా వుండగలదు గాని నేను వుండలేను.

"మీపట్ల ఊర్మిళకూడా అదే విధంగా వుండగలుగుతుందా?" అని అమాయికత నటిస్తూ అడిగింది కల్యాణకింకిణి. చూస్తూనే అడుగుతావేం?" అన్నాడు తాండవకృష్ణ ఆమెను క్రీగంట చూస్తూ. "మొదట్లో నాకున్నంత సంస్కారం వుండేదిగాదు ఊర్మిళకు. నేను జమీందారు కుటుంబంలో పుట్టిన వాణ్ణి. మా ముత్తాత ఆంధ్రప్రదేశంలోని పెద్ద జమీందారుల్లో వొకరు. వారి

తండ్రి మహమ్మదీయుల సైన్యంలో ఒక దళాధిపతిగా పనిచేసి, వారి
మన్ననలను పొంది జమీ సంపాదించారుట. మాతండ్రి హయాం వచ్చే
టప్పటికి మా ఆస్తి చూస్తూగా పోయిందనుకో. అదివేరే సంగతి.మాతండ్రి
గారి వరకూ మావంశంలో వొక్కొక్కరూ ఒక అరడజను భార్యలనైనా
పొందివుండటం ఆచారంగా వుండేది; ఘనతగా వుండేది. ఉంపుడుగత్తెల
సంగతి నీకు చెప్పనవసరం లేదనుకుంటాను నువ్వు వూహించుకోవచ్చు.
అటువంటికుటుంబంలో పుట్టటంవల్లో నిజస్వభావంలో స్త్రీ పురుష సంబం
ధాల్ని గురించి నా అభిప్రాయాలు మొదటినుంచీ వేరుగానే వుంటూవుండేవి
ప్రేమ, ఒకేవ్యక్తి వొకేవ్యక్తిని నమ్మి అంటిపెట్టుకొని ఉండటం, ఇవన్నీ
చాలా మోటు భావాలు. పెళ్ళి అయిన మొదట్లో ఈ విషయాలన్నీ నేను
ఊర్మిళతో చర్చించాను. ఆమె మొదట్లో అర్థం చేసుకోలేదు. అర్థంచేసుకో
లేదంటే తెలివితక్కువ వల్లకాదు. ఆమె మధ్య తరగతికుటుంబంలో పుట్టటం
వల్ల. మధ్యతరగతికి చెందిన అర్థంలేని అనాగరిక అలవాట్లకు ఆమె
అప్పుడు బానిసగా ఉండేది. కాని క్రమ క్రమేణా నా నాగరిక దృష్టిలో
వున్న సొగసూ, సౌలభ్యం, ఆనందం ఆమె గ్రహించగలిగింది. ఇక
ఇప్పుడా?" అని పెద్దపెట్టున నవ్వి, "నేను ఏ స్త్రీ నయినా మనస్సులో
కోరుకుంటేచాలు, మరుక్షణం ఆ స్త్రీ నా స్వాధీనంలో వుండేటట్టు ఎంత
చాకచక్యంగా ఏర్పాటు చేస్తుందనుకున్నావు!"అన్నాడు చప్పరిస్తూ.

"ఓరి ఛండాలుడా, భగవంతుడు నిన్ను ఎట్లా పుట్టించాడురా."
అనుకుంది కల్యాణకింకిణి మనస్సులో. పైకి "ఊర్మిళా, రవివర్మగారూ
ఇటీవల వరకూ చాలాచనువుగా వుండేవారని విన్నాను. అటువంటివారికి
ఎందుకు మనస్పర్థ వొచ్చినట్లు?" అని అడిగింది.

"అఁ, రవివర్మ వొట్టి చాదస్తుడు, అనాగరికుడు, మూర్ఖుడు.
అన్నిటా తాతలనాటి బూటు భావాలను పట్టుకొని వ్రేళ్లాడుతూ వుంటాడు.
అలాంటివాడని నాకు ముందే తెలిస్తే ఊర్మిళను దూరంగా ఉంచేవాడ్ని. మా
సిద్ధాంతంలో వున్న సౌలభ్యం, హాయీ మాతో పరిచయం అయిన తరువాత
అయినా అనుభవంలోనికి తెచ్చుకొని మారకపోతాడా_అనుకున్నాను. నేను

అనుకున్న దానికి అంతా విరుద్ధంగా జరిగింది. పానకంలో పుడకలా తయారయ్యాడు."

"నీ బొంద" అని మనస్సులో అనుకొని పైకి, "అసలు ఏం జరిగిందేమిటి!" అని అడిగింది కల్యాణకింకిణి.

ఊర్మిళ నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటం అంటే మొదటినుంచి చెవి కోసుకునేది. రవివర్మ ఒక నాటకం వ్రాసి ప్రదర్శించదలచున్నాడని తెలిసి, అతనితో పరిచయం చేసుకోవాలని ఉబలాటపడింది. నేను అప్పటికీ 'ఆ ఏభయ్యోపడిలో పడిన వాడితో మనకెందుకు అని చెప్పాను. ఆమె నామాట వినలేదు. పైగా ఆ వయస్సులో వున్నవాళ్ళే నిరపాయులు అన్నది. కుర్రవాళ్ళయితే జరిగిన సంగతులన్నీ బయటకు వెళ్ళి గొప్పలు చెప్పు కుంటారన్నది. వయస్సు మళ్ళిన వాళ్ళయితే ఏం జరిగినా, పడితే తాము బాధపడతారేగాని, ఇతరులకు చెప్పుకోరు అన్నది అప్పటి కది బాగానే వుందనిపించింది నాకు. వెంటనే ఇద్దరికీ పరిచయం చేశాను ఆయన బిడియ పడుతుంటే, మొదటిరోజుల్లో నేనేవెళ్ళి తీసుకువచ్చాను. ఊర్మిళ అంటే విపరీతమైన ఇష్టం కలిగేటట్లు చేశాను. ఇన్ని చేస్తే ఆ మూర్ఖుడు ఏం చేశా డను కున్నావు! ఊర్మిళను తన కూతుర్ని చూచినట్లు చూడటం మొదలు పెట్టాడు; ఊర్మిళ మొదట్లో నాటకాల్లో వేషాలు వెయ్యటానికి అతనితో పరిచయం చేసుకున్నా, క్రమక్రమేణా అతనిపట్ల గాఢమైన ప్రేమను వృద్ధి చేసుకుంది. అది తప్పని నేను మొదటి నుంచి చెపుతూనేవున్నా, కాని నా మాట విన్నది కాదు. అతడు తనను కూతురుగా చూస్తుంటే ప్రథ మంలో ఆమెకు బాగానేవుండేది. కాని రోజులు గడిచినకొద్దీ ఊపిరి సల పని పరిస్థితికి వచ్చింది. అతను వచ్చి వెళ్ళగానే చిర్రుబుర్రులాడుతూ వుండేది. అపేక్షలను సహజంగా తీర్చుకోలేకపోతే ఏమవుతుంది మరి! అప్పుడప్పుడు ఆమె తన ప్రేమను వ్యక్తపరచినా, అతను దానిని చిన్న పిల్లల చేష్టల క్రింద జమకట్టి నవ్వుకొని ఆనందిస్తూ వుండేవాడు. ఆ రోజుల్లో ఆమె కుర్షీద్‌ని చూచింది. ఇదీ ఒకందుకు మంచిదే నని, నేను వారి పరిచయం వృద్ధి అవటానికి తోడ్పడ్డాను. కాని ఇప్పటికీ రవివర్మ

అంటే ఆమెకు ఇష్టమే, కంపరమే, అందుకనే అతను కనుపించగానే ఆమె అడ్డదిడ్డంగా మాట్లాడుతూ వుంటుంది. అతను అసలు కారణం గ్రహించి ఆమెకు దూరం అవుతూ వచ్చాడు పూర్తిగా దూరం అయ్యాడు. విశాల బుద్ధిలేని సంకుచిత స్వభావంగల స్వార్ధపరుడికి మా ప్రవర్తన విచిత్రంగానూ, నీతిబాహ్యంగానూ కనపడటంలో నేను ఆశ్చర్యపడను."

"నీ విశాలబుద్ధి తగలబడ్డట్టే వుంది." అనుకుంది మనస్సులో కల్యాణకింకిణి. పైకి ఏదో అనబోయేప్పటికి వంటవాడు భోజనం ముగించుకొని వచ్చాడు; వాడు 'ఇంటికి వెళ్ళివస్తాను' అన్నాడు.

"ఏదో పనివున్నది అన్నావుగదా! ఆ పనిపూర్తి చేసుకొని రా" అని చెప్పి అతనికి అయిదురూపాయలు ఇచ్చాడు తాండవకృష్ణ.

"రాత్రి వంటవేళకుగాని రాను" అన్నాడు వంటవాడు డబ్బు తీసుకుంటూ.

"పని మధ్యలో విడిచిపెట్టి రాకు. ఆలస్యం ఐనా పూర్తి చేసుకుని రా."

"దొడ్డితలుపు లోపల గడియ వేశాను, మేకలు రాకుండా ముందు తలుపు మీరు వేసుకోండి" అని చెప్పి వంటవాడు వెళ్ళిపోయాడు. తాండవకృష్ణ బిగ్గరగా నవ్వుతూ "ఎప్పుడు వెళ్ళాలో, యెప్పుడు రావాలో వాడికి పూర్తిగా తెలుసు" అన్నాడు

ఇక ఆ యిల్లో మిగిలింది కల్యాణకింకిణి, తాండవకృష్ణ మాత్రమే. కల్యాణకింకిణి తెలుసుకో దలచిందంతా తెలుసుకుంది. ఎంత త్వరగా ఆ గుహలోనుంచి బయటపడితే అంత మంచిదని భావిస్తూ, అవకాశంకోసం వెదుకుతూ కూర్చుంది.

"ఈ పూట ఎందుకనో తల నాదుగా వుంది. అబ్బా, తల బద్దలు గొట్టుకు పోతూవుంది" అన్నాడు తాండవకృష్ణ.

ఒక్క క్షణం అతనిమాటలు నమ్మింది కల్యాణకింకిణి, "వంట వానితో సారిడన్ బిళ్ళలు తెప్పిస్తే బాగుండేది" అన్నది.

"అక్కరలేదు, కాసేపు విశ్రాంతి తీసుకుంటే అదే తగ్గుతుంది" అని చెప్పి ముందు తలుపువేసి పడక గదిలో పడుకున్నాడు.

ఏం చెయ్యటానికీ తోచక అలాగేకూర్చుంది కల్యాణకింకిణి. ఆమె మనస్సులో ఏదో అనుమానం లీలగా పొడచూపి, రూపం ధరిస్తూవుంది. ఆమె క్రిందపెదవి వొణికింది. ఇంతలో "ఒకసారి గదిలోకి రా కల్యాణ కింకిణీ! ఈ తలనొప్పి భరించలేకుండా వున్నాను. నీ మృదువయిన వ్రేళ్ళతో ఒత్తితే యేమన్నా తగ్గుతుందేమో" అన్నాడు తాండవకృష్ణ గదిలోనుంచి.

"ఓరి చటకారి వెధవా, ఎన్ని విద్యలు వున్నాయిరా నీ దగ్గర" అని మనస్సులో అనుకొని, పైకి 'ఒస్తున్న' అని చెప్పి, నెమ్మదిగా లేచి ముందు తలుపు గడియతీసుకొని బయట పడింది ఆమె. అతను కల్యాణి వస్తున్నదని తలనొప్పి నటిస్తూ మూలుగుతూ, అవసోపాలు పడుతూ మధ్య మధ్య తలుపు వంకకు క్రీగంట చూస్తూ గదిలోనే పడుకుని ఉన్నాడు.

* * *

ఆమెకోసం కనిపెట్టుకుని కూర్చున్నాడు రవివర్మ ఆమె రాగానే. ఆమె ముఖాన్ని ఆతురతగా పరీక్షగా చూశాడు.

"మీరు కంగారుపడవలసింది యేమీలేదు, యెలా వెళ్ళానో, అలా వచ్చాను"

"ఏమిటి సంగతులు?"

"వాళ్ళని గురించి నాతో చెప్పలేక మీరు అపుకున్న విషయాలన్నీ నిజమే-అని మనస్ఫూర్తిగా నమ్ముతున్నాను. అయితే మీకొక సలహా చెప్పవలసి వుంది"

ప్రశ్నార్థకంగా చూశాడు రవివర్మ.

"మీరు వాళ్ళతో యెటువంటి సంబంధం పెట్టుకోకండి. వాళ్ళను గురించి పూర్తిగా మరిచిపోండి. మీ నీడను పిలబడటానికికూడా అర్హత లేనివాళ్ళు. ఏదో వాళ నెపంతో మిమ్మల్ని కలుస్తూ మీ మనస్సు కష్టపడే టట్లు వల్లవిరుపు మాటలు మాట్లాడే యోగ్యత ఊర్మిళకులేదు ఎన్ని జన్మలు ఎత్తినా రాదుకూడాను. వాళ్ళు పతితులని తెలిసి వాళ్ళను మరచిపోలేక పోయినా, వాళ్ళను సహించినా, ఊర్మిళపట్ల మీకున్న అనురాగంలో, వాత్స ల్యంలో ఎక్కడో మలినం, స్వార్థ చింతనా దాగి వుందని అనుకోవలసి వస్తుంది. మీరు పెద్దవారు. మీ మనస్సును మీరు పరీక్షించుకోగలరు. నేను అంతకంటే మీకు యెక్కువగా చెప్పగలిగినదాన్ని కాదు; ఇంతకంటే ఏడ మరచి చెప్పలేనుకూడా."

రవివర్మ తలవంచుకొని ఉపాధ్యాయుని బోధలు చెవిని వేసుకుం టున్న పిల్లవానివలె ఆమెమాటలు విన్నాడు. అతని మనస్సు జరుగుతున్న ఘర్షణప్రభావం ముఖంలో స్పష్టంగా గోచరమవుతూంది. "మీతో పరి చయం అవటం నా అదృష్టం. మీతో పరిచయం అయిన గడియను జన్మాంతం వరకూ మరచిపోలేను" అన్నాడు.

* * *

రవివర్మకు తనకు కలిగిన తొలి పరిచయాన్ని గురించి ఆలోచిస్తూ మంచంమీద కూర్చున్న కల్యాణకింకిణికి ఈ విషయాలన్నీ నిన్నో మొన్నో జరిగినంత స్పష్టంగా జ్ఞాపకం వచ్చినై. ఈ జ్ఞాపకాలన్నీ యింకా వేడివేడి గానే వున్నయి అమెకు. ఆ వేడికి ఆమె మనస్సు కరిగి ద్రవించింది. రవివర్మను చూడా లనిపించింది. ఆ రోజే హైదరాబాదుకి బయలు దేరింది.

రైలు హైదరాబాదు వచ్చేటప్పటికి తెల్లవారి ఆరుగంటలయింది. ఎక్కువమంది ప్రయాణీకులు సికింద్రాబాదు స్టేషన్లో దిగిపోయారు; కొద్ది మంది మాత్రం మిగిలారు ఇంకా మసకమసకగానే వుంది. కల్యాణకింకిణి

రైలుదిగి, రవివర్మ కోసం చూచింది; కనుపించలేదు. దూరంగా ఒంటరిగా ఎవరన్నా వ్యక్తి నిలబడివున్నాడేమోనని పరీక్షగా చూచింది: ఎవ్వరూ లేరు.

అంతలో సూట్‌తో వున్న ఒకవ్యక్తి కంపార్ట్‌మెంట్ దగ్గరకు వచ్చి, 'కల్యాణకింకిణిగారు మీరేనా?'' అని అడిగాడు.

"నేనే"

"మీకీ బండికి వస్తారనీ, వెళ్ళి తీసుకు రావలసిందనీ రవివర్మగారు చెప్పారు" అని "నేను ఆయన అడ్వొకేట్‌ని" అన్నాడు.

"వారెక్కడ వున్నారు?"

"నిన్న ఉదయం వచ్చి నాకీ సంగతి చెప్పారు. తరువాత మళ్ళీ కనుపించలేదు. ఏదన్నపనిమీద వున్నారేమో! రాగానే మీకు చూపించవలసిందని ఒక కవరు యిచ్చారు, మా ఇంటికి వెళదాం.

ఇద్దరూ రవివర్మ అడ్వకేట్ ఇంటికి వెళ్ళారు, ఆయన డ్రాయరు లోంచి రిజిష్టరు చేసిన పెద్దకవరు తీసి కల్యాణకింకిణికి యిచ్చాడు. ఆ కవరుమీద తన పేరే వుంది చించి చూచింది. అందులో ఒక రిజిష్టరు డాక్యుమెంటూ, ఒక వుత్తరం వున్నాయి. అ రిజిష్టరు డాక్యుమెంట్ రవివర్మ తనకు వ్రాసింది. రవివర్మ తన యావదాస్తీ కల్యాణకింకిణికి వ్రాసి యిచ్చాడు అ డాక్యుమెంటు చదివి తనకండ్లను తానే నమ్మలేకపోయింది. కల్యాణకింకిణి. రెండవది రవివర్మ తనకు వ్రాసిన ఉత్తరం. అ ఉత్తరం చదువ నారంభించింది. అందులో ఇలా వుంది.

"కల్యాణకింకిణి గారూ?

మీరు నన్ను అపార్థం చేసుకోవద్దు. మీరు వెళ్ళింతరువాత మీరిచ్చిన సలహాను గురించి తీవ్రంగా ఆలోచించాను. మీ సలహా అన్నివిధాలా సవ్యమైన సలహా అనే నిర్ణయానికి వచ్చాను. ఊర్మిళను మరచిపోవటానికి ఎన్నో విధాల ప్రయత్నించాను. ఆపని నావల్ల కాకపోయినది. ఈ వట్టి

ణంలో వున్నంతకాలం ఆమె కనుపిస్తున్నంతకాలం మరచిపోటం అనేది సాధ్యంకాదని తెల్సుకొని, తీర్థయాత్రలు సేవించటానికి బయలు దేరాను. ఒక సంవత్సరంపైగా దేశాటనం చేశాను. ఆమెను మరచిపోయాననే అనుకున్నాను. తిరిగి ఈ పట్టణం వచ్చాను. నేను వచ్చానని తెలిసి ఆమె తన భర్తతో నన్ను చూడటానికి వచ్చింది. ఆమెమీద నాకున్న మమకారం ఇన్నాళ్ళనుంచీ యెక్కడ దాగివున్నదో, పగపట్టిన పాముల్లే పడగ విప్పింది-నామీద నాకే అసహ్యం వేసేటంత రూపంలో.

నేను అనేక రాత్రులు ఆలోచించాను: నా మనస్సుని చీల్చుకొని చూశాను మీరు అన్నట్లు ఆమెపట్ల నాకున్న మమకారంలో మాలిన్యం వుందని తెలుసుకున్నాను. ఆమెను నేను గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నానని తెలుసుకున్నాను. లేకపోతే మరొకరితో ఆమె చనువుగా వున్నా, మరొకర్ని ప్రేమించినా నేను బాధ పడటం యెందుకు? నేను ఎవ్వరిని, బాధ పడటానికి? ఈ విషయం తెలిసినప్పటినుంచీ నన్ను నేను భరించుకోలేకపోయాను. ప్రపంచం అంతా నన్నుచూచి వెక్కిరిస్తున్నట్లు అగుపించింది. ఎక్కడకు వెళ్ళినా నేను మొయ్యలేని యేదో పాపభారాన్ని మోసుకు వెళుతున్నట్లు అనిపించేది. నన్ను నేనే ద్వేషించుకుంటూ కొన్నాళ్ళు గడిపాను. ఇక ఈ తపన భరించలేను. నేను ఒంటరిగాణ్ణి నాకు దగ్గర బంధువులుగానీ, ప్రియ స్నేహితులుగానీ లేరు. అందుకనే ఆప్యాయత కోసం అంత తహతహ లాడానేమో!

నా యాస్తి యావత్తూ మీకు రాసి యిచ్చాను. యీ ఆస్తిని మీరు యే విధంగా వాడుకున్నా వాడుకోవచ్చు. మళ్ళీ కలుసుకుంటామో, లేదో నేను చెప్పలేను. కలుసుకోవటం అనేది జరిగితే యెక్కడ కలుసుకుంటామో; ఏ విధంగా కలుసుకుంటామో!

—రవివర్మ

ఉత్తరం పూర్తి అయింది. కళ్యాణికిం! ణి కండ్లు చెమ్మగిల్లినై. పెదవులు ఒణికినై. నిబ్బరం తెచ్చుకొని, "ఇప్పుడాయన యెక్కడ వున్నట్లు?" అని అడిగింది.

"అదే నేనూ ఆలోచిస్తున్నాను" అన్నాడు అడ్వొకేట్.

అంతలో ఫోను మ్రోగింది. అడ్వొకేట్ అవతలి మనిషితో మాట్లాడి, "సర్కిల్ ఇన్స్పెక్టరు ఒకసారి నన్ను రవివర్మ యింటికి రమ్మంటున్నాడు" అన్నాడు.

కల్యాణకింకిణి గుండె గుభేలు మన్నది. "నేనూ వస్తాను" అన్నది.

వాళ్లు రవివర్మ యింటికి వెళ్ళేటప్పటికి అక్కడ జనం పోగయి వున్నారు. గేట్లో సర్కిలు ఇన్స్పెక్టరు కలిసి మేడలోని గదిలోకి తీసుకు వెళ్ళాడు. ఆ గదిలో ఒక మంచంమీద రవివర్మ శవం కంఠంవరకూ కప్ప బడివుంది.

"ఇంతకుముందే హుస్సేన్‌సాగర్లో దొరికింది. ఒక జాలరివాడు చూచి మాకు రిపోర్టు చేస్తే బయటకు తెచ్చి ఇక్కడకు జేర్చాం" అన్నాడు.

ఆ మొహం యెంత నిర్వికారంగా ప్రశాంతంగా వుంది! కండ్లు మూసుకొని ఉన్నా తనవంకకు యెంతో దీనంగా, ఆప్యాయతగా చూస్తూ వున్నట్లే ఉంది. కళ్యాణకింకిణి భరించలేకపోయింది రవివర్మ శవంమీద వాలి కన్న తండ్రిని పోగొట్టుకున్న పసిపిల్లమల్లే భోరున యేడ్చింది. అంతా నిర్విణ్ణులై చూస్తూ నిలబడ్డారు.